

SZAZTÍZ ÉVVEL EZEELŐTT
1878. október 21-én Nyíregyházán született, Budapesten halt meg 1933. május 12-én. Közben Podolinban volt diák, Nagyváradon és Debrecenben hírlapíró, Pesten és Bécsben világhi. Mágus volt, hódító a varázsló, charmeur és a „legszebb férfi Füreden”, a legjobb vendég a gőzfürdőkben, a leghívebb játékos a pesti turfon és a legbánnatosabb költő Óbudán.

Mit szeretett míg élt? „Szerette a nők lábát s a hófúvásos időjárást. A vidéki tánciskolát és a kis vendégfogadót, ahol ismeretlenül üldöngélt és a fogadósnénak szöktetést ígért”. Szerette „az őszi liget vérfoltos faleveleit és az elhagyott szalmalmokat, ahol, majd egyszer meggyilkolja azt a nőt, kit legjobban szeretett”. Szerette „a melankolikus kocsiutat, hegyek között, és a vándorcirkuszársaság lovasművész-nőjének mosolyát, amelyet az elküldött virágcsokorért kapott. Szerette a harisnyakötős idős asszonyok sűrűvirágú meséit régi szerelmeikről és a hazugságokat, amelyeket egy zárdanővendéknek mondhat el a vasúti kocsii folyosóján. Szeretett felvidéki városokban sohasem látott polgári ártatlanságú, sokgyermekes nőknek szerelmet vallani, hirtelen további utazni és havas éjszaka néptelen, zegzúgos utcán kis ablakokon bekandikálni, hogy vajon ma történik az éji mécses világítása mellett. Szeretett kezeket, hajákat, női neveket, asszonyhangokat és simogatásokat. Szeretett alvó fiatal lányok álmában előjönni és

az álarcosbálon a tévedt nőt hercegasszony módjára körüludvarolta, a finomtanuláshoz verset mondott.” Mindent szeretett ami hazugság, illúzió elképzelés, regény — ha egyezer rózsaszínű trikóban játszhatott volna a magasban a trapéz-on! — ha orgonista lehetett volna a hercegi kastélyban — ha gyón-

Krúdy

tóatyja a jezsuiták templomában! Keresett nőorvos Pesten, vagy a nőveldeben fiatal tanár! Éjjeli lámpa a Sacre Coeur-ben vagy nagybetű az imádságban, amelyet a nők kedveseikről mondanak a ferencieknél. Ablaküveg, amelyen át csókot küldenek, szentképcske a párna alatt, selyemszalag a vállfűzőben és rejtegetett költő, akinek műveit fiatal nők olvassák...

Miről írt amíg élt? Rezeda Kázmérről a bánatos polgárról, Don Gunároszról a vén kontrásról, Nagybotos Violáról, aki a világon legjobban Fatime bokáját szerette, főpincécekről, vendégfogadókról, csonthúslevesekről, és tovatűnő postakocsikról, a nők selymeiről, az őszi szél dudorászásáról, Estelláról, Szerafinról, Florentinről, Artúrról a mesélőről, meg Szénfiről a juvolásról, aki: „bűbájt, augusztusi csil-

lagport, érett szilvafák, októberi jánoshegyi szőlővenyigék illatát, karácsonyfa szagát, húsvéti tojás ízét és boldogtalan költők magányos epekedését fuvolázta az asszonyok fülébe”. Egyszóval mindent szeretett, ami szép, ami bolondság, s milderől írt, ami elillanó hangulat.

Utolsó estjét Óbudán, lakásához közeli, híres Kéhli vendéglőben töltötte. „Szívcském, egy liter zöldszilvánit füred palackban, mondta a főurnak” mielőtt hazatért. Most Illés Endrét idézem: „Ötvenöt éves volt, amikor meghalt. Azon az éjszakán is írt, melynek reggelén végleg győzött benne a lázadó, fáradt szív. Gyertyaláng mellett írt.

Nem azért mert így talán Szindbádhhoz illőbb volt. Azért kellett gyertyát gyújtania, mert óbudai szerényke lakásából kikapcsolták a közművek szolgáltatásait. A vilányt is. Szindbád eljutott a romantika csúcsára: a gyertyafényig és teljes vagyontalanságig. Egy barátja feljegyezte, hogy egy karneolköves gyűrű maradt utána, egy köteggel kártya, amelyből hiányzott a tők király és a makk hetes, s előkerült néhány régi lóversenypogram is. Ady a bibliáját tépte szét halála előtt. Krúdy a két kártyalapot, ő tudta miért...”

Igaz maradt utána még valami. Több mint 100 kötet, regény, tárca, novella, amelyek mind a magyar irodalom gyöngyszemei.

Imre Béla